

BRIEF UIT AMERIKA

Vrede en Vooruitgang.

Meent men in Nederland nog in de strijdende kerk te zijn? En meent men ook dat strijd zelfs onvermijdelijk is? Men gelieve dan te luisteren naar een „roepstem” uit Amerika.

De roepstem komt van Professor George W. Richards. Mede door zijn toedoen zijn de „Reformed Church in the United States” en „The Evangelical Church” tot één kerkgenootschap verbonden. Het nieuwe genootschap heet „The Reformed and Evangelical Church”. De vrede is gesloten; nu zal er zeker vooruitgang komen.

Ook op theologisch gebied wil Dr Richards vrede vooruitgang. Het eerste nummer op zijn program is vrede tusschen rechtzinnigen en vrijzinnigen. Hiervan spreekt hij in zijn boek „Beyond Fundamentalism and Modernism”, dat in 1934 verscheen. Er behoeft en moest toch eigenlijk geen strijd zijn tusschen rechtzinnigen en vrijzinnigen. Waarom niet? Omdat beide op een dwaalspoor zijn.

Barth en Brunner den uitweg hebben gevonden. Beide rechtzinnigen en vrijzinnigen moeten een weinig toegeeflijk zijn en alles zal wel goed komen.

In de eerste plaats moesten de rechtzinnigen niet zoo zeer op het handhaven van hun belijdenisschriften gesteld zijn als dat nu het geval is. Wel gevoelt Dr Richards zich aan den Heideijerschen Catechismus verplicht. Deze toch, zoo meent hij, is meer irenisch dan b.v. de Westminsterse belijdenis (IX). Als de Westminsterse belijdenis spreekt van uitverkiezing en verwerping, zoo doet zij de blijde boodschap des evangelies geweld aan. De leer der verwerping is misschien wel waar, maar men zoekt er tevergeefs de vreugde van het evangelie in (211). Het evangelie heeft dus met de tegenstelling waar en onwaar niets van doen. Dr Richards spreekt het onomwonden uit dat wat gisteren kettersch was, vandaag als orthodox moet aangekeken (206). Wel hebben we theologie van nu, maar iedere eeuw heeft haar eigen theologie gefabriceerd (100). Jezus zelf heeft zijn leven niet naar een welgeformuleerd program ingericht (101). Over belijdenisschriften behoeven we dus eigenlijk niet meer te twisten. We hebben slechts „Jezus” voorbeeld te volgen en niet te meenen dat de zon in haar schijnen van 'smenschen afhankelijk is.

Van wie wordt hier het meerdere offer gevraagd, van de rechtzinnigen of van de vrijzinnigen? Wellicht zijn de rechtzinnigen dusver halsstarriger geweest dan hun tegenpartij en houdt de rechter daarom in zijn vermaan tot toegeeflijkheid zijn oog gestreng op hen gericht.

Doch er is meer. Met de belijdenis moet ook de Heilige Schrift ter zijde gesteld. De Schrift is geen onfeilbaar Woord van God (140). De prediker moet het eeuwige evangelie in de Schrift weten te onderscheiden van het omhulsel der traditie (175). Daartoe helpen hem de hogere critiek (144). Er staat veel in de Schrift dat geen evangelie is en ook geen betrouwbare mededeeling geeft aangaande wetenschap, geschiedenis, ethiek en theologie. „There is much in the Bible that is neither good news, nor reliable science, history, ethics or theology” (165). De prediker moet dus onderscheiden en niet denken dat de Schrift hem aangaande natuur en geschiedenis betrouwbare mededeeling wil geven.

Wat de natuur betreft is het scheppingsverhaal geheel niet te vereenigen met wat de wetenschap ons in dezen geeft. En wie gelooft nu dat Eliza van IJzer van de bijl deed drijven, dat de ezelin van Bileam heeft gesproken of dat Jona in den buik van den visch is geweest? (130). In 2 Samuel 21:1 wordt ons verhaald dat de Heere Israël sloeg met hongersnood vanwege de bloedschuld die rustte op het huis van Saul. Natuurlijk was het slechts verbeelding van den profeet (230). Dat alles mag en moet dus maar vergeten; het staat met den godsdienst in geen verband.

Als we dus eens gingen onderscheiden met ons goed verstand zou er vrede en vooruitgang zijn. Dan konden we immers de resultaten der moderne wetenschap ten volle aanvaarden. We behoeften dan niet te strijden over „schepping of evolutie” (41).

En wat van de natuur geldt, kan ook van de geschiedenis gezegd. Ook hier is strijd misplaatst. Het evangelie heeft ja eigenlijk met de geschiedenis weinig te maken. Van heilsgeschiedenis moesten de rechtzinnigen niet langer spreken. Wie de geschiedenis van het joodsche volk beschrijven wil volgt de methode der hogere critiek. Maar de prediker heeft daar weinig mee te maken. In het verhaal van Abram's vertrek uit Ur liggen b.v. al de momenten van het evangelie, maar

met het verhaal als geschiedenis heeft de prediker niets te maken. „This is not history; this is gospel” (145). In het Oude Testament worden de oorlogen van Israël als de oorlogen des Heeren voorgesteld. De God van het Oude Testament is een oorlogsgod en de God van Israël alleen. Van dat alles kunnen wij natuurlijk niets gelooven (167).

We hebben dus ook als Christenen of als gereformeerden geen bijzondere scholen op te richten (106). En wat zou nu een „vereniging voor Calvinistische wijsbegeerte” gaan doen? De wijsbegeerte staat immers in geenerlei verband met het evangelie (116).

Dr Richards deelt ons in zijn inleiding mede dat hij Schleiermacher, Ritschl, Troeltsch, Barth en Brunner als zijn leermeesters erkent. Hij is hoogleeraar in de theologie aan een gereformeerde inrichting. Hij is vredelichter in de kerken.

Maar men heeft nu wel begrepen wat soort vrede hij wil stichten tusschen rechtzinnigen en vrijzinnigen. De vriendschapsband was tusschen kat en muis verbroken. Ze woonden in hetzelfde huis, maar inplaats van samenwerking was er hevige twist. Reinaart de Vos wist hierop wel raad. Beide, de kat en de muis moesten niet zoozeer op hun zelfstandig bestaan gesteld zijn. Ziet u, als zij nu over zulk een kleinigheid heen konden stappen zou er vrede en vooruitgang zijn voor beide. De kat gaf dit punt gereedelijk toe. Maar helaas, volgens de laatste persberichten, houdt de muis zich nog krampachtig aan haar zelfbestaan vast.

C. VAN TIL.

Teksten „krijgen”.

Over het „teksten krijgen” is ons volk nog niet uitgepraat; we citeren daarom „Geref. Kb. Hoeksche Waard etc.”:

Waarom is De Boone geen oefenaar geworden in de Herv. Kerk? Hij heeft daar verscheidene Zondagen aaneen gesproken in den eersten tijd „dat het God behaagde” hem tot den dienst des heiligen Woords „af te zonderen”. Het had weinig gescheeld, of hij was lid geworden van die kerk (blijkbaar mocht hij er in optreden zonder zelfs lid te zijn). Een Zondagmiddag was vastgesteld, dan zou hij aangenomen worden. Maar wat gebeurde? Zaterdag te voren moest hij met een kar aardappels naar een naburig dorp rijden. Op den terugweg sloeg de kar om en bezerde hij zijn been zoo, dat hij er niet op kon staan. Hij moest, thuisgekomen, het bed houden en dien nacht werd hij bepaald bij de woorden: „Het jukdragende, stomme dier, sprekende met menschenstemme, heeft des Profeten dwaasheid verhinderd”. Toen kreeg ik te zien (gaat letterlijk het verhaal voort), hoe de Heere het paard gebruikt had, om mij te verhinderen lid van die kerk te worden, want ik kon niet staan. En nu kwam de Heere in mijn hart: „scheidt u af en gaat uit het midden van haar en Ik zal u aannemen tot zonen en dochteren, spreekt de Heere”, zoodat ik in tranen en ootmoed uitriep: „Heere, ik zal er uitgaan”.

En waarom wilde De Boone jaren later niet vereenigen met de z.g.n. kruisgemeenten, nu Geref. Gemeenten (groep Kersten)? In 1907 is daartoe een vergadering gehouden en na een breedvoerige bespreking werd, daar er in de leer toch geen onderscheid was, besloten tot vereenigen. Drie maanden bedenktijd zou aan de gemeenten worden gegeven, opdat iedere kerkeraad met de gemeente over dit besluit kon onderhandelen. Maar toen het dus wezen zou, trok De Boone zich terug. Hij achtte zich aan zijn voorloopig woord niet gebonden. Zijn hoofdbezwaar was, dat de vereenigde gemeenten niet geheel zouden terugkeeren tot het zingen der oude psalmen (Datheen) en het dragen van het ambtsgewaad, gelijk De Ledeboer, De van Dijke en Bakker gedaan hadden. En waar hij tegen vereenigen ernstige bezwaren had en in zijn meening gesterkt werd door de woorden uit Op. 22:9: „Zie, dat gij het niet doet” en Spr. 24:21: „Mijn zoon vrees den Heere, en den Koning, vermeng u niet met hen, die naar verandering staan” is hij met een deel van zijn groep in afzonderlijke formatie blijven voortleven.

Even later:

Het is uit wat wij aanhaalden duidelijk genoeg, dat in elk geval zeer lichtvaardig kan worden besloten op grond van een invallende tekst tot de juistheid van een daad of de realiteit van een begerde verhouding of toestand. Want dat II Petr. 2:16 (de sprekende ezelin) niets met de Herv. Kerk te maken heeft en over al- of niet lid worden van die kerk geen uitsluitsel geeft, is bij eenige nuchterheid in de beoordeeling spoedig te zien. En zou Openb. 22:9, waar een engel aan Johannes verbiedt hem te aanbidden, ooit een woord van God betreffende kerkelijke vereenigingspogingen kunnen zijn? Dan, wat heeft de waarschuwing Spr. 24:21, om zich niet te vermengen met hen, die naar verandering staan (d.i. met revolutie-drijvers) te doen met kwesties over steek en korte broek en de psalmberijming van Datheen? Als op een dergelijken grondslag dan ook de zekerheid des heils, de persoonlijke aanneming bij God gebouwd wordt, is het fundament wel zeer licht te achten.

Inderdaad „lichte” kost. Die ze eten, noemen dan ook alle anderen „licht”.

Tucht over N.S.B.-ers.

De Popma van Amersfoort schrijft in „Soester (etc.) Kb.”, na vermelding van het besluit der Middelburgsche Synode:

Tegenover de N.S.B.-ers heeft iedere plaatselijke Kerk toe te zien of ze afwijken van de belijdenis.

Hiermee wordt niet een groep menschen onder censuur gesteld.

Evenmin wordt hiermee gezegd: die gevaarlijke menschen moeten zoo gauw mogelijk de Kerk uit. De kerkelijke tucht blijft haar dubbel doel van heilig houden van de tafel des Heeren en het trachten te behouden van dwalenden, behouden.

Nu lijkt 't mij voor geen tegenspraak vatbaar, dat wie zich aansluit bij de N.S.B., het officieel program en de officieele toelichting daarvan voor z'n rekening neemt.

Immers iemand, die alleen maar met de N.S.B. sympathiseert en alles voelt voor de praktische doelstellingen dezer partij, maar zich los wil maken van program en toelichting, sluit zich niet aan, maar bepaalt er zich toe bij politieke verkiezingen z'n stem uit te brengen op de candidaten van de partij.

Aansluiting kan nooit iets anders beteekenen dan instemmen met program en officieele toelichting.

Wat de propaganda betreft, men kan niet tegelijk „Volk en Vaderland” verspreiden en zich losmaken van den inhoud daarvan en zeggen gaan: voor den inhoud van dat blad ben ik niet verantwoordelijk.

Lid zijn van de N.S.B. beteekent daarom afwijken van de belijdenis. Immers, dat program en toelichting (broch. III) door en door onchristelijk zijn is zoo helder in 't licht gesteld, dat geen Gereformeerde daaraan twifelen zal.

Nu moet de Synode zich over de beginselen der N.S.B. uitspreken. Dat zal ook wel gebeuren op de a.s. Synode dezen zomer, de Kerk van Rotterdam heeft reeds er om gevraagd.

Maar geen plaatselijke Kerk behoeft daarop te wachten, waar de Synode van Middelburg (1933) met nadruk wees op de taak van de plaatselijke Kerk, te oordeelen óók of iemand door afwijking in de belijdenis zich de tafel des Heeren onwaardig maakt.

Hiermee zijn we m.i. ook geheel in de lijn van de besluiten van de Synode van Leeuwarden 1920.

Inzake Dr L. v. d. Zanden.

Gelukkig is voor verdere bespreking van wat Dr v. d. Zanden schreef, geen reden meer, wij deze thans verklaart, bevredigd te zijn. Slechts wilde Dr v. d. Z. nog gaarne weten of ik instem met de gedachte, dat (ik heb het blad niet bij de hand, citeer dus vrij) „het lidmaatschap der N.S.B. (etc.) op zichzelf nog niet „zonder meer” reden is voor tucht. Ik heb over die zaak reeds lang vóór Dr v. d. Z. in dezen over mij geschreef, mij duidelijk uitgesproken, en verwijs gaarne daarnaar. Ik meen trouwens, dat sedert de schepping der wereld nog nimmer eenig „lidmaatschap” „op zichzelf” gestaan heeft. Het is een abstractie, die sommigen (niet Dr v. d. Z.) hebben gebruikt, om concrete gevallen anders te behandelen, dan het eigenlijk moest. Ook ná de scherpste synodale beoordeeling blijft die waarschuwing haar „kracht” behouden. Doch haar „kracht” is géene.

Padvindendogmatiek.

Dr Kraan vindt in zijn principieele critiek op allerlei jeugdbeweging medestanders. Zoo schrijft de heer H. Algra in „Leeuw. Kb.”:

Ik heb onlangs een reeks wetten voor een padvindendorganisatie hooren voorlezen. Als ik mij niet vergis, stond de groep onder Roomsche leiding. Maar dat doet aan de kwestie weinig toe of af. Ook in andere organisaties komen gelijksortige gevallen voor.

En als daar dan zulk een verkenner, een kind nog, gaat voorlezen:

„Het woord van den verkenner is altijd te vertrouwen.

Een verkenner spreekt altijd de waarheid.

Een verkenner is rein in gedachten, woorden en daden” enz., dan huiver ik.

Kennen de menschen, die kinderen zulke dingen laten zeggen, dan het leven niet? Of nog liever: kennen zulke menschen den Bijbel niet?

Waarlijk, als men een jongen zulke dingen laat zeggen, dan misleidt men hem.

Persvul der N.S.B.

De H. Meulink schrijft in „Enschede'sche Kb.”:

Als de heer Roskam nu nuttig propaganda-werk had willen verrichten, had hij het Christelijke in de Brochures, waarin de beweging zich uitsprekt, moeten aantoonen, en alzoo Prof. Schilder weerleggen.

De heer Roskam ziet de beweging, zooals hij zou willen dat zij is. Hij ziet, blijkens zijn schrijven, de beweging niet zooals ze is.

Het wordt tijd, dat den Gereformeerden de oogen open gaan, want zij die voor deze beweging ijveren, weten niet wat ze doen, ze zijn verdwaald.

Neen, heer Roskam, gij werpt een illusie-kleed over de beweging, maar zoo ziet gij dat kleed, maar de beweging zelf niet.

Bij u is „de misvatting over de beteekenis van uw Beweging”, niet bij de Gereformeerde Kerken.

Persdebat.

De I. de Wolff schrijft in „Pro Ecclesia”:

Deze steroïetiepe uitdrukking wordt nog al eens gehoord in dezen tijd, nu de polemiek weer in vollen gang is.

Vele malen heb ik het al gehoord, dat men het „zakelijk eens” is met Prof. Schilder in theologische beschouwingen en reformatorische gedachten.

Maar dan één van beide: óf men beweert dat men het zakelijk met hem eens was en eens is gebleven, maar dan doorziet men zelf die zaak niet